

CINÉCLUB

13 JUNI '89

MEEUWEN STERVEN IN DE HAVEN

Scenario:

Een man komt thuis uit krijgsgevangenschap en verneemt dat zijn vrouw hem bij de bevrijding van Antwerpen bedrogen heeft met een GI. Enkele maanden later duikt de Amerikaan weer op en de minnaars vinden elkaar weer. De jaloerse echtgenoot doodt zijn vrouw en tracht daarna het land te verlaten. Tijdens zijn zwerftocht in de haven ontmoet de man een prostituee, een schippersvrouw en een klein meisje. Hij laat er zich door een matroos toe overhalen het meisje te ontvoeren, met de bedoeling een losgeld te verkrijgen. Hij verandert echter van mening. De politie achtervolgt hem en uiteindelijk wordt hij neergeschoten.

Bespreking:

Meeuwen sterven in de haven (gerealiseerd in 1955) was een ambitieus project dan de streekcomedies die in de jaren 50 door de Antwerpse Filmonderneming geproduceerd werden. De film was ongetwijfeld ook veel belangrijker voor de toekomst van de nationale produktie. Kort voordien was Metropool films opgericht, een Antwerpse maatschappij, bezield door de hoofdredakteur van het satirisch weekblad Pallieterke, Bruno de Winter, waartoe ook Roland Verhavert en Rik Kuijpers toetraden. Het is Metropool dat Meeuwen sterven in de haven produceert.

Verhavert, Kuijpers en Ivo Michiels schrijven en regisseren gezamenlijk de film. Ze voelen zich alle drie hartstochtelijk aangetrokken tot de cinema, maar ze zijn elk nog beginners. Kuijpers heeft enkele amateurfilmjes gemaakt, Verhavert heeft filmkritiek geschreven, terwijl Michiels vooral een letterkundige is. Ze werkten samen voor alle stadia van de produktie. Tijdens het draaien nam ieder om beurt de funktie van regisseur, technisch koördinator en produktieleider op zich.

Antwerpen is de ware vedette van deze kosmopolitische film, waarin men naast het Nederlands nog drie andere talen hoort. Het havenkwartier, de enge straatjes van de oude stad, de dokken, de stapelplaatsen, de raffinaderijen en van Hoboken zorgen voor een decor dat de vergelijking doorstaat met de "films noirs" van Warner of met de Duitse expressionistische films. Verwijzingen zijn er overigens in overvloed: deze opname, deze gezichtshoek, deze belichting, deze gestalten, dit detail van het scenario zal de filmliefhebber doen dromen. Quai des brumes en de natte kasseien van Trauner, On the waterfront en het ondoordringbare profiel van Marlon Brando (op wie Julien Schoenaerts verrassend gelijkt), Fritz Lang en zijn gekontrasteerde belichting en schuine kamera. Men denkt aan Carné en aan Mac Orlan, men denkt aan Simenon en aan Schüfftan, men denkt te weinig - hebben sommige kritici geopperd - aan Verhavert en aan Michiels. Ondanks enig voorbehoud erkende de nationale kritiek het belang van Meeuwen sterven in de haven. De film werd ten andere uitgekozen om België te vertegenwoordigen op het Festival van Cannes 1956. Men zag er een "start" in: "Niet alleen de eerste Vlaamse film, maar ook, en in de meest absolute zin van het woord, de eerste Belgische film", schreef Maria Rosseels in De Standaard.

Werden de Russen bekoord door het vreemde exotisme van deze Vlaamse triller? Of waren ze geïntrigeerd door de vrouwenilhouetten achter de vensters van het havenkwartier? Zij kochten in ieder geval de verdeelrechten van de film en vertoonden Meeuwen sterven in de haven van de voorsteden van Tachkent tot in Siberië.

Regie, scenario: Rik Kuijpers, Ivo Michiels, Roland Verhavert
België, 1955

Fotografie: Johan Blansjaar
Montage: Raymond Beaudoux
Klank: André Notte
Decors: E.-G. Demeyst
Muziek: Jack Sels, Max Damasse, Freddy Rotthier, A. Casares

Vertolking:
Julien Schoenaerts (de voortvluchtige man),
Dora Van der Groen (de prostituee), Tine Balder (de schippersvrouw), Myriam Verbeeck (de vrouw van de voortvluchtige man), Gigi (het kleine meisje)

Produktie: Metropool films
ZW, 86'

Rik Kuijpers (1925):

De film Het kwade oog van Charles Dekeukeleire doet de dichter en schrijver Rik Kuijpers besluiten cinema te gaan bedrijven. Vanaf het einde van de jaren 40 verwezenlijkt hij als liefhebber tal van korte poëtische films, dokumentaires en fiktiefilms. In 1963 begint hij voor de BRT de lange reeks Poëzie in 625 lijnen. Adieu Filippi (1967), zijn enige langspeelfilm naast Meeuwen sterven in de haven, is onafgewerkt gebleven.

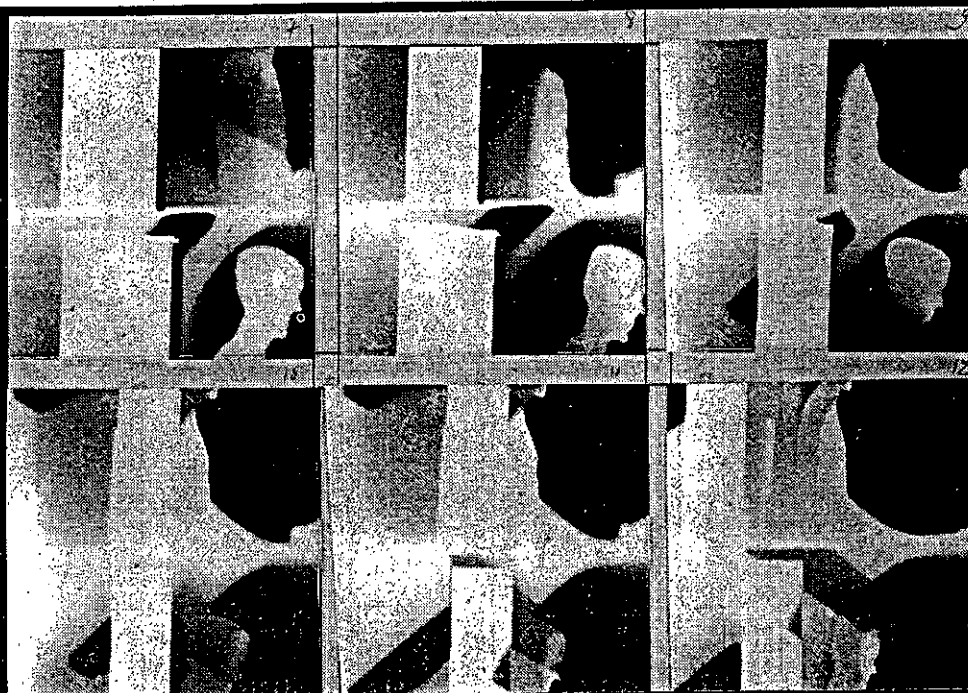
Ivo Michiels (1923):

Als schrijver en journalist interesseert Ivo Michiels zich eerst voor de film via de kritiek. Na zijn ervaring met Meeuwen sterven in de haven, zal Michiels zelf zijn roman Het afscheid bewerken. De filmversie wordt in 1966 door Roland Verhavert geregisseerd. Heel onlangs heeft hij in samenwerking met André Delvaux het scenario geschreven van Een vrouw tussen hond en wolf (1979). Onder het vijftiental literaire werken die Michiels schreef, horen Journal brut (1958), Orchis militaris (1968) en Exit (1971) tot de voornaamste.

Roland Verhavert (1927):

Als hartstochtelijke filmliefhebber schrijft Roland Verhavert filmkritieken sinds 1947. Bij het begin van de jaren 50 verwezenlijkt hij voor de BRT verscheidene uitzendingen over film. Na Meeuwen sterven in de haven, realiseert Verhavert - van 1957 tot 1964 - een tiental korte films, waaronder De luitenant (1964), naar een werk van Hugo Claus. In 1966 produceert en regisseert hij Het afscheid, naar een roman van Ivo Michiels. Daarna volgen Rolande met de bles (1972), De loteling (1973), Pallieter (1975), de televisiereeks over Rubens (1977) en Brugge die stille (1981). Verhavert is tevens de auteur van een filmgeschiedenis, 60 Jaar film in vogelvlucht, en docent regie aan het RITCS.

"SAME PLAYER..."

REGIE. SCENARIO:
STEF VIAENE

MUZIEK: Guy D. DRIEGHE

11' COMPT.

16 mm.

1984.

KONTAKTADRESSEN "HET KWADE OOG":

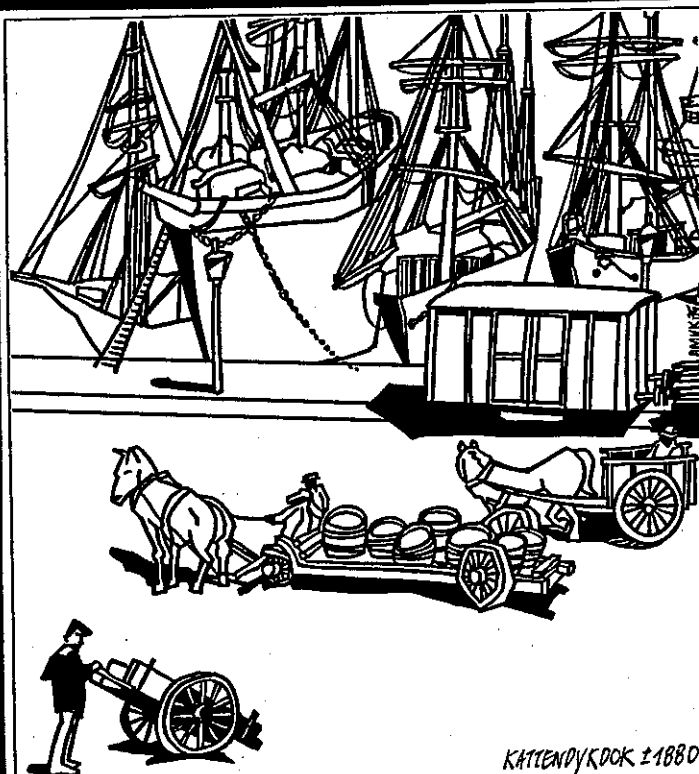
DEVOS - VAN KERCKHOVEN:
KATTENBERG, 122
2200 ANTWERPEN.
03.236 82 99.
DEANDERE FILM.
03.234 16 40.

BESTE FILMCLUBLEDEN,

WY DANKEN U VOOR UW AANWEZIG-
HEID OP ONZE LAATSTE AVOND VAN
DIT SEIZEN EN HOPE U IN OKTOBER
OPNIEUW VAN DE PARTY TE ZIEN.
ER WACHT U IMMERS EEN GEDEURD,
SPRANKELEND EN INTERESSANT
PROGRAMMA. NOG STEEDS ZYN
UW SUGGESTIES EN/OF KORTE VOOR-
FILMS WELKOM.

HET KWADE OOG IS EEN
INITIAZIEF VAN BERT BEYENS, DANNY
DEVOS, FRANK HEIRMAN, EDDY WOLF,
TOON SARENS, KAREL SIMONS, LUC
TUYMANS, DANNY VAN LOOY, ANNEMIE
VAN KERCKHOVEN, PIETER VAN BOGAERT,
STEF VIAENE EN... DE ANDERE FILM.

DOKUMENTAIRE VAN DE HAVEN VAN ANTWERPEN 1925-1927

MAKER ONBEKEND
15'

DEZE FILM KAN VERTOOND WORDEN DANK ZY DE
MEDEWERKING VAN HET ARCHIEF VAN DE HAVEN.